

UWARUNKOWANIA POLITYKI ENERGETYCZNEJ UNII EUROPEJSKIEJ I ODNIESIENIE DO POLSKI

Wykład prof. Jerzego Buzka

European Union's Energy Policy and its relevance for Poland

Lecture by Prof. Jerzy Buzek

Dariusz Witold Kulczyński

Streszczenie: Artykuł relacjonuje wykład prof. Jerzego Buzka przewodniczącego Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii Parlamentu Europejskiego na temat polityki energetycznej Unii Europejskiej w odniesieniu do Polski. Tekst zawiera również sugestie i pytania autora oraz odpowiedzi prelegenta dotyczące energetyki jądrowej w Polsce.

Abstract: The article represents a round-up of the lecture on the EU energy policy and its relevance for Poland by Professor Jerzy Buzek, President of Industry, Research and Energy Commission of the European Parliament. The suggestions and questions by the author related to nuclear power in Poland as well as answers by Professor Buzek were also presented.

Słowa Kluczowe: Wiatr, słońce, energetyka atomowa, reakcja termojądrowa, organizacje wspólnotowe

Keywords: Wind, sun, nuclear power generation, thermonuclear reaction, European Community organizations

W piątek 17 lutego 2017 r. w Warszawie odbył się wykład prof. Jerzego Buzka na temat wspólnej polityki energetycznej Unii Europejskiej. Spotkanie odbywało się pod auspicjami Instytutu Politycznego im. Macieja Rataja, a prowadził je europoseł PSL dr Czesław Siekierski.

Fot. 1. Prof. Jerzy Buzek rozpoczyna wykład (fot. Daniela Kulczyńska)
Phot. 1. Prof. Jerzy Buzek at the start of his lecture

Prof. Jerzy Buzek, w latach 1977-2001 premier rządu RP, a następnie przewodniczący Parlamentu Europejskiego, obecnie przewodniczący Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (ITRE) oraz wybrany na przewodniczącego Konferencji Przewodniczących Komisji Parlamentu Europejskiego. Jerzy Buzek zajmuje się między innymi zagadnieniem zapewnienia dostaw gazu dla Europy.

Efektywność energetyczna

Politykę energetyczną Unii Europejskiej kształtuje kilka czynników, z których tylko jednym jest ograniczanie emisji CO₂. Przede wszystkim Unia Europejska potrzebuje coraz więcej energii, a ilość surowców energetycznych na terenie państw

członkowskich jest ograniczona. Z uwagi na import znacznej ilości paliw spoza Wspólnoty, w tym przede wszystkim gazu ziemnego, państwa członkowskie muszą działać razem.

Rozwój Europy w ciągu ostatnich 250 lat rozpoczął się od rewolucji przemysłowej opartej na maszynach parowych i węgla. W 1951 r. zawiązała się Wspólnota Węgla i Stali, rozumiana jako część polityki antywojennej opartej na bezpieczeństwie i rozwoju gospodarczym Europy. Późniejsza Europejska Wspólnota Gospodarcza doznała problemów z importem ropy podczas kryzysów paliwowych. W miarę wzrostu konsumpcji gazu ziemnego wystąpiły obawy o ciągłość dostaw. W latach 1970-1980 w Europie zaczęto odchodzić od węgla w wyniku niebezpieczeństwa wybuchów w kopalniach, zapadania się miast zbudowanych nad wyrobiskami oraz zanieczyszczeń atmosfery.

Paliwa kopalne, geotermia, wiatr

Opłacalność wydobycia węgla pogarsza się od dziesięcioleci co wymagało zmiany polityki Polski wobec własnych zasobów. Sprawność wytwarzania energii elektrycznej z paliw organicznych podniosła się na przestrzeni kilku dziesięcioleci od 30-paru do ponad 40%; jeszcze wyżej przy energetyce dwuczynnikowej. Stosowanie wiatraków energetycznych i paneli słonecznych wymaga budowy wspierających je bloków opalanych gazem, które można szybko uruchomić kiedy nie wieje wiatr ani nie świeci słońce. Polska sieć przesyłowa, a w szczególności sieć dystrybucji wymaga modernizacji. Jej obecny stan hamuje rozwój energetyki zdecentralizowanej (rozproszonej) polegającej na źródłach odnawialnych takich jak wiatr, słońce i biomasa. Spalanie biomasy stanowi jednak nieprzyjemny składnik smogu. Paliwa pierwszej generacji dla energetyki odnawialnej oparte są na modelu 15-85. Na wytworzenie

15% energii ze źródeł odnawialnych trzeba zużyć 85% energii pochodzącej z paliw kopalnych co nie spełnia wymagań ani ekologii ani ekonomii. Poza Islandią rozpowszechnione w całej Europie, nie tylko w Polsce, źródła geotermiczne mają bardzo ograniczone znaczenie. Najlepszym miejscem dla wiatraków energetycznych są regiony nadmorskie, ale ze względu na sól ich trwałość może być ograniczona do zaledwie 10. lat, a nie 40. jak się przyjmuje w rachunku ekonomicznym.

Energetyka jądrowa

Prof. Buzek dość pozytywnie odniósł się do energetyki jądrowej zaznaczając, że w ramach Unii stosunek do „atomu” jest bardzo zróżnicowany Niemcy i Szwecja wycofują się z energetyki jądrowej natomiast Francja nadal opiera się przede wszystkim na tym sposobie wytwarzania elektryczności. Nowe bloki jądrowe buduje także Finlandia. W związku z ograniczonymi zasobami uranu dopiero wprzęgnięcie reakcji termojądrowej w proces wytwarzania elektryczności zapewniłoby ludzkości zasadniczo nieograniczony dostęp do energii. Energetyka atomowa napędza całą gospodarkę i podnosi innowacyjność przemysłu. Zaniechanie budowy Żarnowca można byłoby uzasadnić niskim zapotrzebowaniem na prąd w Polsce przez okres prawie dwudziestu lat od przerwania budowy. Oczywiście teraz taki Żarnowiec bardzo by się Polsce przydał, a urzędzenia dla niego przeznaczone działają do dziś prawidłowo w krajach ościennych dokąd sprzedał je polski rząd na początku lat 90. Żarnowiec to najlepsza lokalizacja na elektrownię jądrową. Społeczność lokalna jest dość przychylnie nastawiona z uwagi na możliwy boom ekonomiczny i bezpieczeństwo obecnie budowanych elektrowni (generacja 2,5 czy 3).

Ostatnim filarem niezależności energetycznej Unii Europejskiej jest zmniejszenie zapotrzebowania przez podniesienie sprawności wytwarzania i przesyłu mocy.

Po wykładzie miała miejsce dyskusja w czasie której pytano, czy prawodawstwo unijne mogłoby poprawić niekorzystną sytuację ekonomiczną energetyki odnawialnej w Polsce? Padło też pytanie, czy badania dowodzące mniejszego niż przewidywano skażenia środowiska i długoterminowych skutków katastrofy w Czarnobylu mogą pomóc w rozwoju energetyki jądrowej?

Fot. 2. Autor przekazuje prelegentowi egz. PTJ-4/2016 z art. o energetyce jądrowej w Ameryce Płn. (fot. Daniela Kulczyńska)

Phot.2. Author presenting Prof. Jerzy Buzek with a copy of PTJ-4/2016 with an article about nuclear power in North America

Energetyka jądrowa i odnawialna w Ameryce Północnej

Wypowiedziałem się na temat sytuacji energetycznej w Ameryce Północnej i korzystając z okazji podarowałem Prelegentowi egzemplarz „Postępów Techniki Jądrowej, zeszyt PTJ-4” z moim artykułem dotyczącym elektrowni jądrowych w Ameryce Północnej. Zauważyłem, że po wyborze

Prezydenta Trumpa jedynym politycznie możliwym sposobem zmniejszenia emisji CO₂ w USA jest wzrost mocy zainstalowanej w elektrowniach jądrowych.

„Bardziej zielone” światło dla energetyki atomowej idzie w parze z wypowiedziami ekspertów i publicystów, że wiatraki energetyczne, przy średnim wykorzystaniu mocy zainstalowanej rządu 25% okazały się nieopłacalne we wszystkich jurysdykcjach w Ameryce Północnej, gdzie rządy zaprzestały wypłacać subsydia dla tej formy energii. Ze względu na infradźwięki i słyszalny hałas rozwój energetyki wiatrowej w kanadyjskiej prowincji Ontario spotkał się z falą protestów. Wzrost ilości wiatraków spowodował w Ontario jeszcze większy wzrost wspomagających wiatraki turbin gazowych do aż 8,2% zapotrzebowania mocy. Spalanie gazu ziemnego powoduje zmniejszenie emisji CO₂ o ok. 50% w stosunku do spalania węgla i od 1990 r. właśnie używanie gazu ziemnego jest w Kanadzie największym źródłem gazów cieplarnianych.

Na elektrownie jądrowe nie należy patrzeć wyłącznie przez pryzmat super-drogiego francuskiego EPR'a, którego budowy są bardzo opóźnione. Na przykład amerykański PWR AP 1000 Westinghouse'a może się pochwalić szeregiem bloków budowanych w Chinach bez żadnych opóźnień. Dobrze się prezentują rozwiązania ABWR firmy GE-Hitachi. Wreszcie ciężkowodny kanadyjski model Enhanced CANDU 6 na uran naturalny mógłby zapewnić Polsce niezależność paliwową. Niestety do dziś Polska nie wybrała żadnej technologii. W styczniu 2014 r. Rada Ministrów przyjęła Plan Rozwoju Polskiej Energetyki Jądrowej. Zaraz po tym został zlikwidowany urząd Pełnomocnika Rządu ds. Energetyki Jądrowej, a realizacja programu doznała dalszych opóźnień. Zapytałem na koniec, czy Euro Parlament mógłby zasugerować obecnemu polskiemu rządowi celowość powrotu do realizacji programu energetyki jądrowej.

Energetyka i Unia Europejska

Prelegent zasadniczo zgodził się z moją krytyką stosunku kolejnych rządów RP do energetyki jądrowej. Wiązał duże nadzieje z misją Hanny Trojanowskiej, którą popierał i był zawiedziony kiedy przestawszy piastować stanowisko Pełnomocnika Rządu ds. EJ wróciła do PGE.

Nie jest możliwe aby Parlament Europejski zajął stanowisko wobec metod wytwarzania energii (‘mix-u’ energetycznego) państwa członkowskiego chyba, że wiąże się to z bezpieczeństwem, np. elektrowni jądrowych. W instytucjach wspólnotowych, szczególnie w Euro Parlamencie ścierają się różne poglądy, zabierają głos osoby przekonane o słuszności propagowanych rozwiązań, które Prelegent nazwał żartobliwie „mesjaszami” i „anty-mesjaszami” pewnych idei. Wypracowanie wspólnego stanowiska graniczy z niemożliwością, ale po przykręcaniu przez Gazprom kurków z gazem w krajach ościennych, co miało miejsce już dobrych kilka lat temu, perspektywy powstania unii energetycznej w Unii Europejskiej są obiecujące.

W łonie Unii Europejskiej istnieją instytucje wspólnotowe, których nadrzędnym celem jest dobro Unii jako całości. Są to Parlament Europejski i Komisja Europejska. Po Brexicie „Europa Dwóch Prędkości” jest bardzo realnym zagrożeniem. Wzrasta znaczenie instytucji międzyrządowej jaką jest Rada Europy. Na łonie tej ostatniej ścierają się stanowiska indywidualnych rządów, z których każdy chce osiągnąć najbardziej korzystne rozwiązanie z punktu widzenia swojego kraju. Według Jerzego Buzka dobrze się dzieje, że obecny rząd, a także Jarosław Kaczyński doceniają pozytywny aspekt kanclerstwa Angeli Merkel i znaczenie Niemiec dla Polski. Uważa natomiast, że brak jakiegokolwiek dyskusji na temat wejścia Polski do strefy Euro jest błędem ze strony kolejnych polskich rządów.

*mgr inż. Dariusz Witold Kulczyński,
emerytowany pracownik elektrowni jądrowej Darlington,
Kanada-Polska*